

Comitetul ONU pentru drepturile copilului

Recomandări privind al șaselea și al șaptelea raport periodic consolidat al României



În 2025, ca președinte al ANPDCA, cea mai importantă provocare și cea mai mare onoare a fost momentul susținerii, în fața reprezentanților Comitetului ONU privind drepturile copilului, a raportului periodic privind stadiul implementării de către statul român a prevederilor Convenției ONU privind drepturile copilului.

Am condus delegația României la Geneva și am avut bucuria să primesc, alături de colegii mei din Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție și de specialiștii din ministerele și instituțiile care ne sprijină constant în domeniul protecției drepturilor copilului, aprecierea Comitetului ONU față de progresele evidente realizate de statul român. Politicile și măsurile aplicate în fiecare domeniu au fost considerate drept exemple relevante ale unui angajament activ față de drepturile copilului.

Recomandările formulate subliniază necesitatea unui angajament continuu în vederea îmbunătățirii cadrului legislativ, a politicilor publice și a mecanismelor interinstituționale de coordonare, cu accent pe zonele în care persistă provocări semnificative: protecția copiilor lipsiți de mediul familial, incluziunea copiilor cu dizabilități, prevenirea și combaterea violenței, consolidarea accesului la servicii medicale și educaționale, respectiv sprijinirea copiilor aflați în situații de vulnerabilitate.

Vă asigur, și de acum înainte, de întreaga noastră deschidere și îmi asum cu toată responsabilitatea angajamentul nostru ca țară față de valorile fundamentale ale drepturilor copilului și față de consolidarea cooperării interinstituționale în beneficiul fiecărui copil care are nevoie de sprijin.

Helena-Omna RAICU,

Președinte, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție

În ultimul deceniu, România a înregistrat progrese notabile în promovarea drepturilor copiilor, progrese recunoscute de Comitetul ONU pentru drepturile copilului. Reformele legislative, coordonarea îmbunătățită între instituții și politicile direcționate au contribuit la crearea unui cadru mai solid pentru protecția și dezvoltarea copiilor. Cu toate acestea, un număr semnificativ de copii continuă să se confrunte cu provocări serioase. Mulți rămân vulnerabili la violență, discriminare și sunt neglijați, în timp ce alții se confruntă cu sărăcia, excluziunea socială și accesul limitat la servicii de educație și sănătate de calitate.

O treime dintre copiii din România sunt încă expuși riscului de sărăcie sau excluziune socială. Această statistică subliniază necesitatea urgentă a unor eforturi susținute și incluzive pentru a ne asigura că niciun copil nu este lăsat în urmă. Grupurile vulnerabile, inclusiv copiii cu dizabilități, cei care trăiesc în comunități rurale sau marginalizate și cei fără sprijin familial, necesită o atenție specială și intervenții adaptate.

UNICEF își reafirmă angajamentul de a sprijini autoritățile centrale și locale din România în adresarea recomandărilor formulate de Comitetul pentru drepturile copilului. Lucrând împreună, putem transforma aceste recomandări în acțiuni semnificative care să conducă la schimbări durabile în viața tuturor copiilor din România. Obiectivul nostru comun este de a construi o societate în care fiecare copil, indiferent de mediul din care provine, să poată să se dezvolte, să fie protejat și să aibă drepturile pe deplin respectate.

Anna Riatti,

Reprezentanta UNICEF în România



Convenția cu privire la drepturile copilului

Distribuire generală
28 iulie 2025

Original: engleză

Comitetul pentru Drepturile Copilului

Recomandări privind al șaselea și al șaptelea raport periodic consolidat al României*

I. Introducere

1. Comitetul a examinat al șaselea și al șaptelea raport periodic consolidat al României¹ în cadrul celei de-a 2890-a și celei de-a 2891-a ședințe², care au avut loc în 20 și 21 mai 2025, și a adoptat următoarele recomandări la cea de-a 2906-a ședință din data de 30 mai 2025.
2. Comitetul salută depunerea raportului periodic consolidat al statului parte, ce cuprinde al șaselea și al șaptelea raport periodic, în baza procedurii simplificate de raportare³, ceea ce a permis o mai bună înțelegere a situației drepturilor copilului în statul parte. Comitetul își exprimă aprecierea pentru dialogul constructiv avut cu delegația multisectorială a statului parte.

II. Măsuri întreprinse și progresele înregistrate de statul parte

3. Comitetul salută progresele înregistrate de statul parte în diferite domenii, precum și măsurile legislative și politicile adoptate pentru a sprijini copiii cu părinți plecați la muncă în străinătate și copiii ucraineni, procesul de dezinstituționalizare și copiii care părăsesc sistemul de protecție, dar și pentru a preveni separarea copiilor de familie, reforma sistemului de asistență socială și promovarea participării copiilor.

III. Principalele domenii de interes și recomandări

4. Comitetul reamintește statului parte că toate drepturile prevăzute în Convenție sunt indivizibile și interdependente și subliniază importanța tuturor recomandărilor incluse în aceste observații finale. Comitetul dorește să atragă atenția statului parte asupra recomandărilor ce vizează următoarele domenii, în care trebuie luate măsuri urgente: abuz, neglijare, abuz sexual și exploatare (alin. 21), copii lipsiți de mediul familial (alin. 26), copii cu dizabilități (alin. 31), sănătate și servicii medicale (alin. 33), nivel de trai (alin. 38) și copiii solicitanți de azil, refugiați și migranți (alin. 44).
5. Comitetul recomandă statului parte să asigure respectarea drepturilor copilului, în conformitate cu prevederile Convenției, cu Protocolul opțional privind implicarea copiilor în conflicte armate și cu Protocolul opțional privind vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, pe parcursul întregului proces de implementare a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă. Comitetul îndeamnă statul parte să asigure participarea cuprinzătoare a copiilor la elaborarea și implementarea politicilor și a programelor ce vizează realizarea tuturor celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă, în măsura în care acestea privesc copiii.

* Adoptate de Comitet în cadrul celei de-a 99-a sesiuni ale sale (12-30 mai 2025).

¹ CRC/C/ROU/6-7

² Vezi CRC/C/SR.2890 și 2891.

³ CRC/C/ROU/6-7

A. Măsuri generale de aplicare [articolele 1, 4, 42 și 44(6)]

Legislație

6. Comitetul salută modificările aduse Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, în special includerea copiilor solicitanți de azil și a copiilor aflați sub protecție internațională în lista beneficiarilor și obligația autorităților de a asigura participarea copiilor la luarea deciziilor. Comitetul recomandă statului parte să garanteze aplicarea legii modificate, inclusiv prin alocarea de resurse adecvate și prin adoptarea legislației secundare, stabilind totodată o procedură pentru evaluarea impactului pe care îl exercită legislația și politicile naționale privind copiii asupra drepturilor copilului.

Politici, strategii și mecanisme de coordonare cuprinzătoare

7. Comitetul salută Strategia națională „Copii protejați, România sigură” (2023-2027), care cuprinde toate domeniile vizate de Convenție, și Planul național de acțiune pentru implementarea Garanției europene pentru copii (2023-2030), care vizează creșterea accesului la servicii de bază pentru cei mai vulnerabili copii. Comitetul recomandă statului parte să asigure implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei naționale și a planului de acțiune la toate nivelurile și să creeze un mecanism de coordonare interinstituțională pentru a evita suprapunerea.

Alocarea resurselor

8. Comitetul observă o creștere a fondurilor destinate asistenței medicale primare, educației și alocațiilor pentru copii. Reamintind Comentariul său general nr. 19 (2016) și recomandările sale anterioare⁴, Comitetul recomandă statului parte:

- (a) menținerea cheltuielilor sociale în ciuda provocărilor fiscale;
- (b) stabilirea unui proces de bugetare prietenos pentru copii, cu alocări clare destinate copiilor, inclusiv celor aflați în situații vulnerabile, cu indicatori specifici și sisteme de monitorizare și evaluare;
- (c) descentralizarea procesului de distribuire a resurselor și extinderea măsurilor de combatere a corupției.

Colectarea datelor

9. Remarcând existența bazelor de date sectoriale, inclusiv a Sistemului Informatic Național pentru Adopție din domeniul protecției copilului, Comitetul reamintește Comentariul său general nr. 5 (2003) și recomandă statului parte:

- (a) îmbunătățirea procesului de colectare și analiză a datelor dezagregate, inclusiv prin uniformizarea terminologiei și a metodelor de raportare, prin intensificarea schimbului de date și integrarea bazelor de date administrate de instituții din diferite sectoare, pentru se asigura că sunt acoperite toate domeniile din Convenție și pentru a reflecta situația completă a copiilor vulnerabili, inclusiv cea a copiilor romi, a copiilor care trăiesc în sărăcie, a copiilor cu dizabilități, a copiilor refugiați și solicitanți de azil, inclusiv a copiilor ucraineni, precum și situația sarcinilor în rândul adolescentelor și sănătatea mintală a adolescenților;
- (b) solicitarea sprijinului Fondului Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) pentru realizarea unui studiu cu indicatori multipli prin metoda eșantionării de tip cluster (Multiple Indicators Cluster Survey) pentru a adresa lipsa datelor dezagregate privind grupurile vulnerabile.

Accesul la justiție și remedii

10. Comitetul salută înființarea sălilor de audiere a minorilor și recomandă statului parte:

- (a) să se asigure că toți copiii au acces la: (i) mecanisme confidențiale, prietenoase pentru copii și independente pentru a depune plângeri în școli, în sistemul de plasament familial, în serviciile alternative de îngrijire și în centrele de detenție pentru raportarea tuturor formelor de violență, abuz și discriminare și a altor încălcări ale drepturilor lor; (ii) asistență juridică și

⁴ CRC/C/ROU/CO/5, alin. 10.

informații adecvate vârstei privind accesul la consiliere și remedii, inclusiv la despăgubiri și reabilitare;

(b) să informeze copiii în legătură cu dreptul lor de a depune plângeri prin intermediul mecanismelor existente;

(c) să asigure formarea sistematică și obligatorie a tuturor profesioniștilor care lucrează cu copiii în ceea ce privește procedurile prietenoase pentru copii și remediile, drepturile copilului și prevederile Convenției.

Monitorizare independentă

11. Salutând crearea Avocatului Copilului în anul 2018, Comitetul recomandă statului parte:

(a) să dezvolte capacitatea departamentului Avocatului Copilului de a promova și proteja drepturile copilului, inclusiv prin formarea personalului cu privire la drepturile copilului și la alte aspecte conexe;

(b) să crească vizibilitatea Avocatului Copilului, în special prin acțiuni de sensibilizare periodice în școli și prin intensificarea dialogului cu societatea civilă;

(c) să creeze o platformă cu un limbaj simplu și accesibil copiilor pentru a-i încuraja să depună petiții în mod direct.

Diseminarea și promovarea Convenției

12. Comitetul apreciază activitățile statului parte pentru promovarea Convenției, precum și traducerea în limba română a comentariilor sale generale. Acesta încurajează statul parte să facă eforturi sistematice și să se asigure că și copiii aflați în situații de vulnerabilitate, inclusiv copiii cu dizabilități, copiii care trăiesc în mediul rural și copiii instituționalizați, beneficiază de activități de informare la fel ca toți ceilalți copii.

Cooperarea cu societatea civilă

13. Având în vedere că statul parte se bazează pe societatea civilă pentru furnizarea de servicii sociale, Comitetul recomandă statului parte să implementeze noul mecanism de finanțare a serviciilor sociale conform Legii nr. 100/2024, să asigure transparența și flexibilitatea acestuia și să dezvolte capacitatea societății civile în acest sens, pentru a asigura accesul la finanțare durabilă.

Drepturile copilului și sectorul privat

14. Comitetul constată că, conform Ordonanței Guvernului nr. 20/2022, companiile au posibilitatea să sponsorizeze sau să redirecționeze o parte din impozitul pe profit către organizațiile societății civile. Reamintind Comentariul său general nr. 16 (2013) și Principiile directoare privind afacerile și drepturile omului, Comitetul recomandă statului parte să creeze un cadru de reglementare a protecției copilului adresat companiilor care își desfășoară activitatea pe teritoriul său, cuprinzând politici, legislație, norme și mecanisme pentru realizarea de evaluări de impact privind drepturile copilului, monitorizare și evaluare și asigurarea accesului la justiție, în vederea sesizării și a soluționării situațiilor de încălcare a drepturilor copilului, acordând o atenție specială jocurilor de noroc online.

B. Principii generale (articolele 2-3, 6 și 12)

Nediscriminarea

15. Comitetul salută măsurile adoptate în scopul desegregării școlare, inclusiv Legea nr. 198/2023 care interzice segregarea școlară, precum și metodologia de monitorizare a acesteia. Reamintind recomandările sale anterioare⁵, Comitetul îndeamnă statul parte:

(a) să combată în mod eficient discriminarea copiilor aflați în situații vulnerabile, inclusiv cea a fetelor, a copiilor din mediul rural, a copiilor care trăiesc în sărăcie, a copiilor de etnie romă, a copiilor cu dizabilități, a copiilor din instituții, a copiilor refugiați și solicitanți de azil, în special a copiilor migranți neînsoțiți, a copiilor LGBTQ, asigurându-se totodată că aceștia au acces egal la educație, la servicii medicale și la un trai decent, asemenea celorlalți

⁵ CRC/C/ROU/CO/5, alin. 17.

copii;

(b) să adopte măsuri care să promoveze incluziunea copiilor de etnie romă în școlile de masă;

(c) să continue formarea profesioniștilor pentru aplicarea principiului nediscriminării în cadrul activității lor;

(d) să pună în aplicare cadrul legislativ privind desegregarea școlară și să finalizeze procesul de monitorizare a școlilor în acest sens, generând date care să stea la baza strategiei naționale și a planului de acțiune privind desegregarea școlară;

(e) să examineze, în vederea respingerii, amendamentul propus prin Legea nr. 243/2022 pentru modificarea Legii nr. 272/2004, care menționează protejerea copiilor „împotriva popularizării homosexualității sau a schimbării de sex”, formulare discriminatorie la adresa copiilor LGBTQ.

Interesul superior al copilului

16. Observând că principiul interesului superior al copilului este inclus în legislația națională, Comitetul reamintește Comentariul său general nr. 14 (2013) și îndeamnă statul parte să se asigure că noile politici și legi sunt evaluate în baza acestui principiu, inclusiv prin:

(a) formularea unor linii directoare pentru stabilirea interesului superior al copilului și crearea unui mecanism de evaluare a impactului;

(b) formarea sistematică a profesioniștilor relevanți, astfel încât aceștia să înțeleagă și să aplice acest principiu în cadrul procedurilor administrative și judiciare, inclusiv pentru:

(i) stabilirea formelor de îngrijire destinate copiilor lipsiți de mediul familial, (ii) reîntregirea familiei și instituirea tutelei în cazul copiilor neînsoțiți și separați de familie, (iii) evaluarea nevoilor copiilor refugiați și (iv) asigurarea accesului copiilor la servicii.

Respectarea opiniilor copilului

17. Comitetul salută modificarea Legii nr. 272/2004, care prevede, printre altele, consultarea copiilor de către decidenții politici de la nivel național și local, cel puțin o dată pe an, în vederea elaborării legislației și a politicilor. Reamintind Comentariul său general nr. 12 (2009) și recomandările sale anterioare⁶, Comitetul recomandă statului parte să încurajeze, să promoveze și să sprijine participarea cuprinzătoare a copiilor la luarea deciziilor în familie și în școli și, mai ales:

(a) să asigure punerea în aplicare a Legii nr. 272/2004, cu modificările ulterioare, acordând o atenție deosebită copiilor aflați în situații vulnerabile, și să creeze un cadru normativ și mecanisme eficiente în acest sens;

(b) să stabilească proceduri detaliate pentru consultarea sistematică a copiilor solicitanți de azil, refugiați, neînsoțiți și separați de familie cu privire la măsurile de protecție sau la orice alte decizii care îi afectează în vreun fel;

(c) să se asigure că toți copiii sunt informați în legătură cu drepturile lor, astfel încât să aibă posibilitatea să se exprime și să se facă auziți, oferindu-le totodată asistență juridică gratuită pentru a-i ajuta să își expună părerile în fața oricărei autorități competente;

(d) să întărească prezența Consiliului Național al Elevilor și a altor grupuri coordonate de copii, inclusiv prin dezvoltarea capacității și alocarea de resurse financiare, și să promoveze în rândul copiilor, al părinților și al profesorilor dreptul copiilor de a fi ascultați în familie, în comunitate și în școli.

C. Drepturi civile și politice (articolele 7-8 și 13-17)

Înregistrarea nașterii, numele și naționalitatea

18. Comitetul salută Legea nr. 105/2022, care prevede înregistrarea automată a nașterii în cazul cetățenilor români și străini, și propunerile de modificare a Legii nr. 21/1991 a cetățeniei române în vederea prevenirii apatridiei prin decizia de a nu retrage cetățenia română unei persoane în cazul în care ar atrage după sine pierderea cetățeniei de către soț/soție și copii.

⁶ CRC/C/ROU/6-7, alin. 20.

Comitetul recomandă statului parte:

- (a) să se asigure că toți copiii au acces neîntârziat la procedura de înregistrare a nașterii și la certificate de naștere, acordând o atenție sporită copiilor de etnie romă, copiilor ucraineni născuți în România începând cu februarie 2022 și copiilor născuți de mame refugiate;
- (b) să continue procesul de revizuire a Legii nr. 21/1991, în conformitate cu articolul 7 al Convenției, pentru a include garanții menite să prevină apatridia în momentul nașterii, inclusiv în cazul copiilor născuți din părinți apatrizi și al părinților care nu își pot transmite cetățenia propriilor copii, creând totodată o procedură clară pentru stabilirea apatridiei;
- (c) să se colecteze date dezagregate cu privire la copiii apatrizi.

Accesul la informații adecvate

19. Ținând cont de campania pentru educația digitală a copiilor și tinerilor, inclusiv privind la inteligența artificială, și de măsurile adoptate pentru aplicarea Regulamentului UE 2022/2065, Comitetul recomandă statului parte:

- (a) să încurajeze companiile să pună în aplicare Comentariul general nr. 25 al Comitetului, inclusiv prin protejarea datelor personale ale copiilor, prin crearea unor proceduri accesibile de depunere a plângerilor și prin politici și mecanisme care să protejeze copiii împotriva violenței, a utilizării excesive a ecranelor și a hărțuirii online;
- (b) să ofere acces la informații adecvate și protecție împotriva conținutului dăunător, inclusiv a dezinformării, a știrilor false, a produselor nocive și a riscurilor online, printre care se numără și cele reprezentate de inteligența artificială;
- (c) să extindă accesul la internet și la tehnologii în întreaga țară, precum și competențele digitale și accesul la educație media pentru copii, părinți/îngrijitori și profesori, cu accent special pe copiii aflați în situații vulnerabile, asigurând totodată participarea sigură și semnificativă a copiilor în mediul online;
- (d) să dezvolte capacitatea mass-media de a sprijini participarea copiilor și de a promova drepturile copilului, încurajând mass-media să creeze contexte și spații în care copiii să se facă auziți.

D. Violența împotriva copiilor (articolele 19, 24(3), 28(2), 34, 35, 37(a) și 39 ale Convenției)**Abuz, neglijare, abuz sexual și exploatare**

20. Reamintind statutul României de țară deschizătoare de drumuri în cadrul Parteneriatului Global pentru Eliminarea Violenței împotriva Copiilor încă din 2016, Comitetul salută crearea liniei de asistență telefonică 119 pentru raportarea cazurilor de violență împotriva copiilor și măsurile adoptate pentru combaterea violenței în familie și în școli. Cu toate acestea, Comitetul se arată preocupat de:

- (a) insuficiența datelor pentru a evalua prevalența violenței împotriva copiilor, mai ales în cazul copiilor cu dizabilități, rapoartele semnalând o incidență mai mare a cazurilor de violență în rândul fetelor, în special în ceea ce privește abuzul sexual, și în mediul rural, precum și tendința de creștere a violenței în școli, în sistemul judiciar și online;
- (b) absența unui cadru de politici pentru combaterea violenței împotriva copiilor;
- (c) lipsa unei coordonări între cele două agenții implicate în combaterea violenței împotriva copiilor și a violenței domestice la nivel național, respectiv Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție și Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, precum și între instituțiile naționale și cele locale;
- (d) distribuția inegală și finanțarea inechitabilă a serviciilor sociale la nivelul țării;
- (e) adoptarea Legii nr. 123/2024 pentru modificarea Legii nr. 272/2004 prin introducerea, printre altele, a conceptului de „înstrăinare parentală”, care nu are o definiție clară și, prin urmare, poate fi utilizat în mod abuziv în litigiile legate de custodie, având un impact negativ asupra bunăstării copiilor și asupra modului de evaluare a interesului superior al acestora și care nu a fost inclus în Manualul de diagnostic și clasificare statistică a tulburărilor mintale sau în Clasificarea internațională a maladiilor realizată de Organizația Mondială a Sănătății. Comitetul constată cu îngrijorare lipsa consultărilor cu copiii, a garanțiilor adecvate și a formării corespunzătoare a profesioniștilor

responsabili cu monitorizarea vizitelor;

- (f) mecanisme de raportare insuficiente;
- (g) lipsa capacității profesionale de a identifica și de a combate diferite forme de violență;
- (h) lipsa datelor referitoare la anchetarea și urmărirea penală a cazurilor de violență împotriva copiilor și semnalarea aplicării unor pedepse mai blânde în cazurile de viol soldate cu gravitatea victimelor adolescente.

21. Ținând cont de Comentariul său general nr. 13 (2011) și de angajamentele formulate de statul parte în cadrul Conferinței interministeriale privind eliminarea violenței împotriva copiilor, ce a avut loc în 2024, Comitetul recomandă ca statul parte:

- (a) să realizeze un studiu privind amploarea, cauzele și formele de violență împotriva copiilor și, pe baza acestuia, să elaboreze și să implementeze o politică amplă și o strategie de prevenire și intervenție în cazurile de violență, abordând dimensiunea de gen și acordând o atenție deosebită grupurilor vulnerabile;
- (b) să extindă cooperarea și coordonarea autorităților competente de la nivel național, regional și local în ceea ce privește managementul de caz și să asigure continuarea cooperării dintre cele două linii de asistență telefonică destinate protecției copiilor (116 111 și 119);
- (c) să asigure furnizarea unor servicii comunitare integrate în întreaga țară și să aloce resurse financiare, umane și tehnice sustenabile în acest scop;
- (d) să garanteze investiții și fonduri sustenabile pentru serviciile sociale și cele de protecție a copilului din întreaga țară și să se asigure că acestea nu sunt afectate de măsurile de austeritate;
- (e) să abroge fără întârziere prevederile Legii nr. 123/2024 referitoare la „înstrăinarea parentală” și să realizeze o analiză aprofundată, din perspectiva drepturilor copilului, a viitoarelor reforme legislative care afectează custodia minorilor și dreptul de vizită;
- (f) să dezvolte capacitatea asistenților sociali, a cadrelor didactice, a personalului medical, a funcționarilor din cadrul organelor de aplicare a legii și din cadrul sistemului judiciar de a identifica, referi și a interveni prompt în cazurile de abuz și violență asupra copiilor, inclusiv online;
- (g) să asigure raportarea obligatorie a tuturor formelor de violență împotriva copiilor, să identifice puncte focale accesibile pentru preluarea sesizărilor și promovarea conștientizării în rândul părinților, profesioniștilor și copiilor cu privire la importanța raportării și a intervenției timpurii în cazurile de abuz și violență asupra copiilor;
- (h) să se asigure că victimele sau martorii cazurilor de violență au acces rapid la un sprijin cuprinzător, inclusiv la asistență medicală, la servicii juridice și de sprijin pentru gestionarea traumelor, pentru a asigura recuperarea și reintegrarea acestora și pentru a evita revictimizarea lor;
- (i) să realizeze acțiuni de sensibilizare, programe educaționale și cursuri de formare profesională pentru a preveni și a combate toate formele de violență împotriva copiilor, inclusiv online;
- (j) să se asigure că toate cazurile de violență împotriva copiilor, inclusiv abuzul sexual, sunt anchetate cu promptitudine, printr-o abordare multisectorială care ține cont de nevoile copiilor și de dimensiunea de gen, cu scopul de a evita revictimizarea copilului, de a garanta că persoanele vinovate sunt urmărite penal și primesc pedepse corespunzătoare și de a asigura că victimele beneficiază de acțiuni reparatorii, atunci când este cazul.

Pedeapsa corporală

22. Reamintind Comentariul său general nr. 8 (2006) și recomandarea sa anterioară⁷, Comitetul îndeamnă statul parte:

- (a) să elimine practica și acceptarea socială a pedepsei corporale în orice context;
- (b) să garanteze aplicarea și monitorizarea corespunzătoare a interdicției pedepsei corporale;

⁷ CRC/C/ROU/CO/5, alin. 24.

(c) să promoveze metodele pozitive, nonviolente și participative de creștere și disciplinare a copiilor, inclusiv prin programe de educare și sensibilizare a părinților, a cadrelor didactice și a profesioniștilor din cadrul serviciilor de îngrijire, menționând consecințele negative ale pedepsei corporale;

(d) să adopte o strategie națională de educație parentală și să asigure formarea personalului și a părinților pentru prevenirea aplicării pedepselor fizice.

Practici dăunătoare

23. Având în vedere prevalența căsătoriilor timpurii în România, Comitetul reiterează faptul că statul parte ar trebui să modifice Codul civil în vederea eliminării tuturor excepțiilor care permit încheierea căsătoriei înaintea vârstei de 18 ani. De asemenea, recomandă statului parte:

(a) să ia măsuri pentru a adresa normele sociale și practicile culturale care permit încheierea unei căsătorii timpurii;

(b) să se asigure că minorii intersexuali nu sunt supuși unor tratamente medicale sau proceduri chirurgicale nejustificate, să ancheteze situațiile în care copiii intersexuali sunt supuși intervențiilor chirurgicale și altor tratamente medicale fără consimțământul lor informat și să adopte prevederi legislative privind acordarea de despăgubiri, inclusiv compensații adecvate pentru victime.

E. Mediul familial și îngrijirea alternativă [articolele 5, 9-11, 18(1)-(2), 20-21, 25 și 27(4)]

Mediul familial

24. Comitetul salută reforma sistemului de asistență socială, inclusiv dezvoltarea serviciilor sociale integrate, modificările aduse Legii nr. 202/2002 în anul 2022 privind introducerea concediului pentru îngrijire și a formulelor flexibile de lucru, adoptarea Legii nr. 156/2023 care asigură condițiile pentru prevenirea separării copilului de familie și crearea sistemului informatic Observatorul copilului pentru a sprijini procesul de identificare a copiilor expuși riscului de separare de familie și recomandarea serviciilor relevante în astfel de situații. Constatând cu îngrijorare numărul mare de copii rămași acasă în urma plecării părinților la muncă în străinătate, Comitetul invocă poziția exprimată în cadrul articolului 5 al Convenției⁸ și recomandă statului parte:

(a) să garanteze aplicarea legislației și a altor măsuri de prevenire a separării copilului de familie și să ofere părinților stimulente care să îi încurajeze să trăiască și să lucreze în România pentru a putea avea grijă de copiii lor;

(b) să se asigure că părinții plecați la muncă în străinătate dispun delegarea temporară a autorității părintești înainte de plecare, astfel încât copiii să aibă acces adecvat la educație, servicii medicale, prestații sociale și documente de identitate;

(c) să promoveze împărțirea echitabilă a responsabilităților familiale și să ofere sprijin părinților pentru îngrijirea copiilor, în special a celor mici, și pentru a petrece timp de calitate cu aceștia;

(d) să adune date pentru evaluarea nevoilor și formularea unor planuri de dezvoltare a capacității serviciilor comunitare și sociale, inclusiv a centrelor de zi și de recuperare, în special în ceea ce privește copiii cu dizabilități și alți copii în situații de vulnerabilitate.

Copii lipsiți de mediul familial

25. Comitetul salută progresele înregistrate în cadrul procesului de dezinstituționalizare, care au contribuit la reducerea semnificativă a numărului de copii din instituțiile de tip rezidențial și la extinderea asistenței maternale. De asemenea, salută Legea nr. 191/2022 care interzice plasamentul copiilor sub 3 ani în îngrijire de tip rezidențial, încurajează plasamentul familial și oferă sprijin tinerilor care părăsesc instituțiile. Cu toate acestea, Comitetul se arată extrem de preocupat de faptul că:

(a) închiderea tuturor instituțiilor, prevăzută până la sfârșitul anului 2024, conform

⁸ Articolul 5

raportului statului parte⁹, nu a fost implementată și un număr mare de copii trăiește în continuare în instituții;

(b) copiii cu vârste cuprinse între 3 și 7 ani pot fi instituționalizați în anumite condiții, în special copiii cu dizabilități;

(c) numărul și nivelul de pregătire al profesioniștilor, inclusiv ale asistenților sociali, ale psihologilor și ale furnizorilor de servicii care oferă sprijin familiilor și copiilor pentru a preveni separarea copilului de familie, sunt în continuare insuficiente, mai ales în comunitățile vulnerabile;

(d) copiii din instituții, în special cei cu dizabilități, conform relatărilor, sunt supuși relexor tratamentelor, cum este și cazul recent al copiilor legați „pentru binele lor” la centrul Alexandra din Slobozia, Ialomița.

26. Reamintind Liniile directoare privind îngrijirea alternativă a copiilor¹⁰ și recomandările sale anterioare¹¹, Comitetul îndeamnă statul parte:

(a) să aloce resursele umane, financiare și tehnice necesare pentru finalizarea procesului de dezinstituționalizare, care reprezintă o prioritate, prin reducerea numărului de copii nou intrați în sistem și prin sprijinirea tranziției către serviciile disponibile în comunitate, în special în cazul copiilor sub 7 ani, al copiilor cu dizabilități și al copiilor de etnie romă;

(b) să asigure suficiente forme alternative de îngrijire de tip familial și comunitar pentru copiii care nu pot rămâne în familiile lor, inclusiv prin alocarea de resurse financiare adecvate pentru sistemul de asistență maternală, instruirea asistenților maternali profesioniști și a părinților adoptivi pentru a putea îngriji copiii cu nevoi speciale, revizuirea periodică a plasamentului și facilitarea reunirii copiilor cu familiile lor, atunci când acest lucru este în interesul superior al copilului;

(c) să asigure aplicarea unor garanții adecvate și a unor criterii clare, bazate pe nevoile și interesul superior al copilului, pentru a stabili dacă un copil poate fi plasat în îngrijire alternativă și să se asigure că deciziile referitoare la separarea copilului de familie să poată fi supuse examinării judiciare;

(d) să ia în considerare și aplicarea altor ordine de protecție, cum ar fi ordinele de supraveghere, prin care copiii sunt lăsați în familia lor, dar sub supravegherea asistenților sociali, care efectuează vizite inopinate și raportează situația autorității competente;

(e) să aibă în vedere punerea în aplicare a unor planuri de permanență care să ducă la adopția copiilor aflați în îngrijire alternativă pentru care nu există posibilitatea reintegrării în propria familie;

(f) să se asigure că sărăcia, dizabilitatea și statutul social nu sunt singurele criterii pentru separarea copilului de părinți, pentru plasamentul copilului în îngrijire alternativă sau pentru evitarea reintegrării copilului în familie;

(g) să aloce resurse adecvate și să crească nivelul de pregătire și numărul angajaților din serviciile sociale pentru a putea identifica sau a detecta din timp familiile în situație de risc, pentru a oferi servicii de suport familiilor în vederea prevenirii separării copilului de familie și pentru a facilita reintegrarea copiilor din sistemul de protecție a copilului, acordând o atenție deosebită comunităților rurale, izolate și marginalizate, familiilor defavorizate din punct de vedere economic și familiilor expuse riscului de sărăcie;

(h) să pregătească și să asigure un număr adecvat de furnizori de servicii, psihologi și alți profesioniști relevanți, care să ofere sprijin familiilor și îngrijitorilor, informându-i despre drepturile și nevoile copiilor care nu beneficiază de un mediu familial;

(i) să stabilească standarde de calitate pentru toate serviciile de îngrijire alternativă, să asigure revizuirea periodică, inclusiv de către un organism independent, a plasamentului copiilor la asistenți maternali profesioniști și în instituții și să monitorizeze calitatea îngrijirii acordate, inclusiv prin asigurarea unor canale accesibile pentru raportarea, monitorizarea și soluționarea cazurilor de maltratare a copiilor;

(j) să ia măsuri împotriva încălcării drepturilor copiilor din sistemul de protecție, să ancheteze cazurile și să trimită în justiție persoanele vinovate;

⁹ CRC/C/ROU/6-7, alin. 165.

¹⁰ Rezoluția Adunării Generale nr. 64/142, în anexă.

¹¹ CRC/C/ROU/CO/5, alin. 29.

(k) să asigure implementarea măsurilor de sprijin pentru copiii care părăsesc sistemul de protecție, pentru a-i ajuta să înceapă o viață independentă.

Adopția

27. Luând act de modificările aduse Legii nr. 273/2004 pentru eficientizarea procedurii de adopție și de măsurile luate pentru promovarea adopției, Comitetul recomandă statului parte să continue eforturile în acest sens, să asigure accesul la adopție al copiilor cu dizabilități și copiilor de etnie romă și să ia în considerare posibilitatea adopțiilor internaționale, conform recomandărilor anterioare¹².

Transferul ilegal și împiedicarea reîntoarcerii copiilor

28. Comitetul recomandă statului parte să aplice în mod corespunzător Convenția privind aspectele civile ale răpirii internaționale de copii, să aibă în vedere încheierea unor acorduri bilaterale în acest sens și să adopte măsurile necesare pentru combaterea transferului ilegal și împiedicarea reîntoarcerii copiilor în, respectiv din, străinătate.

Copiii cu părinți în detenție

29. Luând act de măsurile adoptate pentru optimizarea vizitelor, Comitetul recomandă statului parte să ia anumite măsuri, cum ar fi programe de intervenție terapeutică și ședințe de terapie familială, pentru a sprijini dezvoltarea emoțională a copiilor și pentru a încuraja menținerea unor legături favorabile reabilitării și reintegrării în familie după eliberare.

F. Copii cu dizabilități (articolul 23)

30. Comitetul se arată preocupat de:

(a) abordarea persistentă a dizabilității dintr-o perspectivă medicală și caritabilă, abordare ce influențează legislația, politicile și accesul la servicii;

(b) lipsa unui sistem integrat cuprinzător de diagnosticare a dizabilității, ceea ce împiedică colectarea datelor privind dizabilitatea;

(c) accesul insuficient la servicii medicale, inclusiv la programe de identificare timpurie, intervenție și reabilitare;

(d) riscul crescut de sărăcie și excluziune socială în cazul copiilor cu dizabilități;

(e) ampla discriminare a copiilor cu dizabilități.

31. Reamintind Comentariul său general nr. 9 (2006), Comitetul îndeamnă statul parte:

(a) să adopte o abordare a dizabilității din perspectiva drepturilor, inclusiv prin revizuirea legislației;

(b) să dezvolte o abordare coordonată de evaluare a dizabilității în vederea facilitării accesului la servicii pentru copiii cu orice tip de dizabilitate, inclusiv la servicii de educație, de sănătate, de protecție socială și de sprijin;

(c) să colecteze date dezagregate referitoare la copiii cu dizabilități și să realizeze un studiu privind situația acestora, analizând inclusiv violența și deprivările cu care se confruntă aceștia;

(d) pe baza celor menționate mai sus, să elaboreze o politică și o strategie privind copiii cu dizabilități, cu participarea copiilor, inclusiv a celor din mediul rural și a copiilor aparținând minorităților, să aloce resurse adecvate pentru implementarea acestora și să creeze mecanisme de monitorizare și evaluare;

(e) să aloce resurse adecvate pentru a asigura accesul la servicii medicale de calitate, inclusiv la programe de identificare timpurie, intervenție și reabilitare, și un număr adecvat de cadre medicale calificate în întreaga țară;

(f) să furnizeze servicii de suport specializate pentru reducerea riscului de sărăcie și excluziune socială în cazul copiilor cu dizabilități;

(g) să desfășoare campanii de sensibilizare pentru a combate prejudecățile și

¹² CRC/C/ROU/5, alin. 30.

stigmatizarea copiilor cu dizabilități și pentru a promova o imagine pozitivă a acestora, în calitate de deținători de drepturi.

G. Sănătate (articolele 6, 24 și 33)

Sănătate și servicii medicale

32. Comitetul ia act de măsurile întreprinse pentru creșterea calității îngrijirilor acordate mamelor, dar se arată preocupat de:

- (a) ratele încă ridicate ale mortalității nou născuților, ale mortalității infantile și materne;
- (b) lipsa accesului la servicii medicale de calitate, inclusiv pentru bolile oncologice și cele rare, și discrepanțele dintre comunitățile urbane și cele rurale în această privință;
- (c) numărul copiilor care au murit în timpul epidemiei de rujeolă din anul 2023, care a scos în evidență acoperirea vaccinală insuficientă;
- (d) supraponderalitatea și obezitatea copiilor.

33. Reamintind Comentariul său general nr. 15 (2013) și recomandările sale anterioare¹³, Comitetul recomandă statului parte:

- (a) să aloce resurse adecvate pentru îmbunătățirea calității îngrijirii și asigurarea disponibilității medicilor și a cadrelor medicale calificate pentru acordarea îngrijirilor prenatale, neonatale și postnatale, în special în comunitățile rurale, izolate și vulnerabile, în vederea reducerii mortalității materne, a nou-născuților și a copiilor sub cinci ani;
- (b) să îmbunătățească accesul la asigurări de sănătate și servicii medicale de calitate și la prețuri accesibile, inclusiv prin asigurarea de specialiști calificați, echipamente și unități pentru bolile oncologice și rare, prin reducerea disparităților dintre mediul urban și rural și prin creșterea acoperirii și a capacității rețelei de medicină școlară;
- (c) să se asigure că toți copiii beneficiază de toate vaccinurile necesare, conform standardelor Organizației Mondiale a Sănătății, și să elaboreze strategii de combatere a informațiilor false privind vaccinarea;
- (d) să continue să promoveze alăptarea exclusivă în primele șase luni de viață și să implementeze inițiativa Spitale Prietene ale Copilului, colectând date relevante despre acestea;
- (e) să intensifice eforturile de combatere a obezității și a supraponderalității, inclusiv prin monitorizarea modului de aplicare a legislației ce interzice comercializarea alimentelor nesănătoase în proximitatea școlilor, prin extinderea programului „Masă caldă în școli” și prin promovarea unei alimentații sănătoase.

Sănătate mintală

34. Comitetul ia act de eforturile făcute de statul parte pentru a îmbunătăți furnizarea și accesul la serviciile de sănătate mintală în comunitate, dar constată cu îngrijorare faptul că fetele, în special, prezintă o incidență crescută a depresiei și că prevalența suicidului în rândul adolescenților sub 15 ani este mai mare decât media europeană. În plus, există puține date referitoare la nevoile copiilor în materie de sprijin psihosocial, iar serviciile de sănătate mintală sunt, în mod evident, insuficiente. Comitetul recomandă statului parte:

- (a) să colecteze date privind problemele de sănătate mintală cu care se confruntă copiii și adolescenții, inclusiv date referitoare la suicid;
- (b) să impulsioneze implementarea Planului de acțiune privind sănătatea mintală (2024-2029);
- (c) să crească numărul de psihologi și psihiatri instruiți, în special la nivelul județelor, în mediul rural și în școli, inclusiv prin alocarea de bugete adecvate și prin asigurarea accesului acestora la cursuri de formare de calitate;
- (d) să asigure, la nivelul întregii țări, servicii și programe de sănătate mintală care să

¹³ CRC/C/ROU/CO/5, alin. 34.

fie de calitate, furnizate prompt și accesibile tuturor copiilor, inclusiv în școli;

(e) să sensibilizeze societatea cu privire la importanța sănătății mintale, cu scopul de a încuraja accesarea serviciilor de sănătate mintală, în caz de nevoie, și să se asigure că beneficiarii acestor servicii nu sunt expuși stigmatizării.

Sănătatea adolescenților

35. Comitetul ia act de planurile de a elabora o strategie privind sănătatea reproducerii și de dezvoltare a cabinetelor de planificare familială, dar este îngrijorat de faptul că statul parte înregistrează cel mai mare număr de mame adolescente din Uniunea Europeană, de obstacolele care împiedică accesul la informații privind contracepția, avortul și sănătatea reproducerii și necesitatea acordului părinților pentru a participa la cursurile de educație pentru sănătate în școli. Reamintind Comentariile sale generale nr. 4 (2003) și nr. 20 (2016), Comitetul recomandă statului parte:

(a) să prevină și să combată sarcina în rândul adolescentelor, asigurând accesul la consiliere confidențială și la contracepție, fără acordul părinților, în conformitate cu capacitățile în continuă dezvoltare ale copilului;

(b) să continue eforturile de prevenire a bolilor cu transmitere sexuală, a HIV și a transmiterii de la mamă la copil;

(c) să adopte o amplă strategie privind sănătatea reproducerii și sănătatea sexuală la adolescenți și să includă în curriculumul obligatoriu cursuri complete de educație în domeniul sănătății reproducerii și sănătății sexuale, care să fie adecvate vârstei și accesibile fără acordul părinților, inclusiv pentru copiii cu părinți plecați la muncă în străinătate;

(d) să se asigure că toți adolescenții, inclusiv cei aflați în afara sistemului de învățământ și cei din mediul rural, beneficiază de informații și servicii în domeniul sănătății reproducerii și sănătății sexuale, care sunt adecvate vârstei, confidențiale și prietenoase pentru copii, inclusiv acces la contraceptive, la servicii sigure de întrerupere a sarcinii și la servicii post-avort.

Consumul de droguri și de alte substanțe

36. Luând act de măsurile adoptate pentru prevenirea consumului de droguri și de alte substanțe, Comitetul recomandă statului parte să intensifice măsurile de combatere a consumului de tutun, alcool și droguri în rândul copiilor și al adolescenților, în special a consumului excesiv de alcool, inclusiv prin abordarea cauzelor principale, prin intensificarea campaniilor de prevenție și prin asigurarea accesului la tratament pentru dependența de substanțe.

H. Nivelul de trai [articolele 18(3), 26 și 27(1)-(3)]

37. Comitetul ia act de Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei (2022-2027), de ținta care vizează reducerea numărului de copii afectați de sărăcie și excluziune socială cu 400.000 până în 2027, conform Strategiei naționale „Copii protejați, România sigură” (2023-2027), precum și de introducerea unui pachet minim de asistență socială în temeiul Legii nr. 100/2024. Cu toate acestea, Comitetul este îngrijorat de:

(a) riscul de sărăcie, care rămâne unul ridicat, în mod persistent, în condițiile în care unul din cinci copii este afectat de deprivare materială și socială severă, în special cei aflați în situații vulnerabile, nivelul înregistrat fiind de aproape trei ori mai mare decât media Uniunii Europene;

(b) distribuția și dezvoltarea inegală a serviciilor de asistență socială, în special a celor pentru copii și familii, pe teritoriul statului parte, cu o concentrare redusă a serviciilor în mediul rural și în orașele mici.

38. Comitetul recomandă statului parte:

(a) să întărească măsurile de eradicare a sărăciei în rândul copiilor, inclusiv prin creșterea cheltuielilor sociale, dezvoltarea capacității sistemului de protecție socială, dezvoltarea serviciilor sociale integrate și creșterea disponibilității acestora în întreaga țară, precum și printr-o mai bună identificare și sprijinire a familiilor celor mai vulnerabile prin prestații sociale, acordând o atenție sporită comunităților rurale, familiilor monoparentale, familiilor

numeroase, familiilor de etnie romă, familiilor care au copii cu dizabilități, copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate și copiilor refugiați și migranți;

(b) să evalueze eficacitatea programelor naționale de acordare a prestațiilor sociale în combaterea sărăciei copiilor și să optimizeze procesul de elaborare și de implementare a acestor programe pentru a răspunde mai bine nevoilor copiilor celor mai vulnerabili.

J. Drepturile copilului și mediul înconjurător (articolele 2-3, 6, 12-13, 15, 17, 19, 24, 26-31)

39. Comitetul ia act de Strategia națională privind educația pentru mediu și schimbări climatice (2023-2030), care are ca scop sensibilizarea elevilor cu privire la mediul înconjurător și la schimbările climatice. Reamintind Comentariul său general nr. 26 (2023), Comitetul recomandă statului parte:

(a) să protejeze și să monitorizeze sănătatea copiilor în contextul expunerii la factorii de mediu, să evalueze efectele poluării mediului asupra sănătății copiilor și să se asigure că personalul medical beneficiază de pregătire pentru diagnosticarea și tratarea afecțiunilor cauzate de factorii de mediu;

(b) să asigure desfășurarea educației pentru mediu în școli, care ar trebui să includă module referitoare la pregătirea pentru schimbările climatice și dezastrelor naturale;

(c) să se asigure că vulnerabilitățile, nevoile speciale și părerile copiilor sunt luate în considerare în momentul elaborării, implementării și evaluării politicilor și programelor specifice, inclusiv a planurilor de pregătire pentru dezastre.

K. Educație, timp liber și activități culturale (articolele 28-31)

Educație: obiective și aria de acoperire

40. Comitetul ia act de Legea nr. 198/2023 privind învățământul preuniversitar și de Legea nr. 199/2023 privind învățământul superior, de mecanismul de avertizare timpurie, precum și de schemele de granturi și pachetul social care vizează reducerea abandonului școlar și sprijinirea tranziției spre învățământul terțiar, în special în cazul copiilor din medii defavorizate. Constatând cu îngrijorare că 45% dintre adolescenți nu dețin competențe de bază, potrivit testelor Programului Internațional de Evaluare a Elevilor (PISA) din 2022, și că persistă segregarea școlară a copiilor romi și a copiilor cu dizabilități, Comitetul recomandă ca statul parte să ia măsurile necesare pentru a asigura:

(a) aplicarea Legii nr. 198/2023, a Legii nr. 199/2023 și a altor măsuri educaționale, prin alocarea de fonduri adecvate și prin elaborarea legislației secundare, monitorizarea și evaluarea periodică a impactului acestora;

(b) creșterea ratei de cuprindere și de retenție în învățământul primar și secundar și a ratei de tranziție la liceu, inclusiv prin extinderea accesului la programele de tip *after-school* și „masă caldă în școli”, prin asigurarea unui transport școlar accesibil și fiabil, mai ales în mediul rural, prin eliminarea costurilor ascunse ale educației și reglementarea meditațiilor, acordând o atenție sporită copiilor romi, copiilor din familii defavorizate din punct de vedere economic, copiilor din comunitățile rurale și izolate și copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate;

(c) creșterea calității educației la toate nivelurile, inclusiv printr-o mai bună pregătire a cadrelor didactice, prin angajarea personalului de sprijin, prin accelerarea procesului de elaborare a curriculumului centrat pe competențe pentru învățământul liceal și prin oferirea unor oportunități de voluntariat, participare și activități extrașcolare;

(d) crearea și operaționalizarea sistemelor de avertizare timpurie și de monitorizare în vederea identificării copiilor cu risc de abandon școlar sau necuprinși în sistemul de învățământ și asigurarea intervenției timpurii și sprijinului individualizat pentru menținerea sau înscrierea copiilor la școală;

(e) creșterea capacității și a accesului la sistemul de educație timpurie, în special în mediul rural și în cazul copiilor în situații de vulnerabilitate.

Educație incluzivă

41. Având în vedere că în Legea nr. 198/2023 privind învățământul preuniversitar au fost integrate prevederi referitoare la educația incluzivă și sistemul de sprijin pe patru niveluri pentru copiii cu cerințe educaționale speciale, copiii care necesită sprijin special de nivel IV fiind repartizați la școli speciale, Comitetul recomandă ca statul parte:

(a) să asigure tuturor copiilor cu dizabilități accesul la educație incluzivă în școlile de masă, cu profesori calificați, infrastructură accesibilă și materiale didactice adaptate nevoilor copiilor cu dizabilități;

(b) să revizuiască legislația în mod corespunzător și să se asigure că definiția educației incluzive depășește sfera educației speciale și cuprinde toate vulnerabilitățile, nu doar dizabilitatea și cerințele educaționale speciale;

(c) să asigure formarea profesorilor și a specialiștilor specializați și repartizarea acestora în clase integrate, oferind sprijin individualizat și toată atenția cuvenită copiilor cu dificultăți de învățare.

Învățământ profesional și orientare profesională

42. Comitetul recomandă statului parte să continue eforturile de dezvoltare și promovare a învățământului profesional de calitate în vederea îmbunătățirii competențelor copiilor și tinerilor, în special ale celor care abandonează școala.

L. Măsuri de protecție specială (articolele 22, 30, 32-33, 35-36, 37(b)-(d) și 38-40 ale Convenției și Protocolul opțional privind implicarea copiilor în conflicte armate)

Copii solicitanți de azil, refugiați și migranți

43. Comitetul salută măsurile adoptate pentru sprijinirea copiilor și familiilor care au fugit de războiul din Ucraina, inclusiv Planul național de măsuri cu privire la protecția și incluziunea persoanelor strămutate din Ucraina, platforma de înregistrare PRIMERO, serviciile de tip Blue Dot disponibile la punctele de trecere a frontierei și Ordinul nr. 119/20643/2023 privind condițiile de numire a reprezentanților copiilor neînsoțiți și separați de familie. De asemenea, remarcă faptul că detenția copiilor migranți neînsoțiți este interzisă. Cu toate acestea, Comitetul se arată preocupat de:

(a) întârzierea înscrierii copiilor refugiați în sistemul de protecție socială;

(b) detenția copiilor migranți, care este permisă în cazul în care aceștia însoțesc membrii familiei lor;

(c) situația precară și condițiile de trai periculoase ale copiilor neînsoțiți și vulnerabilitatea acestora la exploatare și abuz, inclusiv la dispariție și trafic de persoane;

(d) lipsa de claritate la nivelul legislației în ceea ce privește rolul și responsabilitățile reprezentanților legali (tutorilor) și ale reprezentanților desemnați în cadrul procedurilor pentru minorii neînsoțiți și separați de familie;

(e) lipsa serviciilor de suport pentru copiii solicitanți de azil, refugiați, migranți cu dizabilități;

(f) barierele care împiedică accesul la educație, inclusiv în cazul elevilor ucraineni, și insuficiențele semnalate cu privire la cursul de limba română cu o durată de un an, numărul de cadre didactice, capacitatea sălilor de curs și infrastructura existentă;

(g) discriminarea copiilor solicitanți de azil, refugiați și migranți.

44. Reamintind Comentariul general nr. 6 (2005), alături de Comentariul nr. 3 al Comitetului pentru protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor acestora, Comentariul nr. 22 al Comitetului pentru drepturile copilului (2017), Comentariul general nr. 4 al Comitetului pentru protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor acestora, Comentariul nr. 23 al Comitetului pentru drepturile copilului (2017), Comitetul recomandă statului parte:

(a) elaborarea și adoptarea unei politici și a unui cadru legislativ care să promoveze integrarea pe termen lung a familiilor și copiilor refugiați, solicitanți de azil și migranți;

(b) asigurarea înscrierii prompte a copiilor refugiați și a familiilor lor în sistemul de protecție socială și acordarea de sprijin financiar până la finalizarea înscrierii, conform

ordonanței de guvern, stabilirea unor mecanisme de monitorizare și de depunere a plângerilor și evaluarea procesului de înscriere în scopul fundamentării deciziilor viitoare;

(c) eliminarea detenției familiilor cu copii, aplicarea unor măsuri neprivative de libertate în cazul familiilor solicitante de azil și refugiate care au copii și revizuirea corespunzătoare a legii privind azilul, a legii referitoare la regimul străinilor și a reglementărilor legale relevante;

(d) armonizarea prevederilor Legii nr. 122/2006 privind azilul și ale Legii nr. 272/2004 (modificată prin Legea nr. 191/2022) cu privire la rolul și responsabilitățile reprezentanților legali (tutorilor), mențiți să asiste copiii neînsoțiți și separați de familie să își exercite toate drepturile și obligațiile în orice situație, nu doar în cadrul procedurilor de azil;

(e) stabilirea condițiilor de numire, a rolului, a obligațiilor și a experienței necesare în cazul reprezentanților copiilor neînsoțiți și separați de familie în cadrul procedurii de azil;

(f) consolidarea protecției copiilor migranți neînsoțiți, asigurarea accesului acestora la servicii esențiale, inclusiv la sprijin psihosocial și la informații referitoare la drepturile lor și luarea unor măsuri pentru creșterea nivelului de bunăstare al acestora;

(g) alocarea de resurse financiare, umane și tehnice adecvate pentru a putea oferi un sprijin cuprinzător copiilor cu dizabilități aflați în situații de migrație;

(h) eliminarea barierelor care împiedică accesul la educație și acordarea de sprijin pentru învățarea limbii române după finalizarea cursului obligatoriu de un an, dacă este nevoie, inclusiv pentru copiii ucraineni, precum și asigurarea unor săli de clasă corespunzătoare și a unui număr adecvat de profesori și asistenți calificați;

(i) facilitarea accesului elevilor ucraineni la educație în baza curriculumului ucrainean și/sau în limba lor maternă;

(j) realizarea unor campanii de combatere a discursurilor de incitare la ură împotriva copiilor solicitanți de azil, refugiați și migranți.

Exploatarea economică, inclusiv exploatarea copiilor prin muncă

45. Constatând cu îngrijorare persistența exploatării copiilor prin muncă, inclusiv obligarea la cerșetorie a copiilor de etnie romă și exploatarea copiilor în cadrul familiei, în agricultură și în construcții, Comitetul recomandă statului parte să ia măsurile necesare pentru a determina amploarea fenomenului și pentru a preveni și a elimina exploatarea economică a copiilor, conform recomandărilor anterioare¹⁴, precum și pentru a crește gradul de conștientizare privind această practică și consecințele sale.

Copiii străzii

46. Reamintind Comentariul său general nr. 21 (2017), Comitetul recomandă statului parte să realizeze un studiu aprofundat pentru a determina numărul și situația copiilor străzii și să ofere acestor copii sprijinul necesar, inclusiv acces la servicii esențiale, la documente de identitate și la reintegrare, conform recomandărilor anterioare¹⁵, acordând o atenție sporită copiilor care părăsesc serviciile de îngrijire alternativă.

Traficul de copii

47. Constatând cu îngrijorare faptul că traficul de copii rămâne larg răspândit, mai ales în cazul copiilor cu dizabilități și al copiilor aflați în îngrijire alternativă, Comitetul recomandă statului parte:

(a) să implementeze Planul național de acțiune pentru combaterea traficului de persoane (2024-2028), alocând resursele necesare;

(b) să asigure anchetarea eficientă, urmărirea penală și condamnarea persoanelor vinovate, cu pedepse pe măsura faptelor săvârșite, inclusiv pentru complicitate;

(c) să extindă procesul de formare a profesioniștilor pentru adoptarea unor abordări care țin cont de nevoile copiilor și de dimensiunea de gen în gestionarea cazurilor de trafic de persoane, astfel încât să se evite retraumatizarea victimelor;

¹⁴ CRC/C/ROU/CO/5, alin. 41.

¹⁵ CRC/C/ROU/CO/5, alin. 42.

(d) să îmbunătățească procesul de identificare și de referire a copiilor victime ale traficului, în special a fetelor, a copiilor de etnie romă, a copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate, a copiilor instituționalizați, a copiilor cu dizabilități, a copiilor solicitanți de azil, refugiați și migranți și concentrându-se atât pe recrutarea offline, cât și pe cea online;

(e) să furnizeze servicii de calitate copiilor victime ale traficului, inclusiv asistență medicală, consiliere psihologică, asistență juridică și adăposturi sigure, și să aloce fonduri suficiente ONG-urilor care oferă astfel de asistență;

(f) să amplifice eforturile de prevenire a traficului de copii, în special prin intensificarea monitorizării în instituții, aplicarea strictă a legislației referitoare la exploatarea copiilor prin muncă, mai ales în mediul rural, creșterea siguranței online și extinderea campaniilor de sensibilizare.

Administrarea justiției juvenile

48. Reamintind Comentariul său general nr. 24 (2019), Comitetul îndeamnă statul parte să își alinieze sistemul de justiție juvenilă la prevederile Convenției și la alte standarde relevante, asigurând în special:

(a) consolidarea sistemului de justiție juvenilă în întreaga țară, inclusiv prin alocarea de resurse adecvate pentru funcționarea eficientă a acestuia;

(b) formarea ofițerilor de poliție, a procurorilor și a judecătorilor cu privire la drepturile copilului și justiția prietenoasă pentru copii;

(c) acces la informații și asistență juridică gratuită pentru copiii suspectați, acuzați sau declarați vinovați de încălcarea legii penale, încă din prima fază procedurală și pe toată durata procedurilor judiciare;

(d) continuarea promovării efective a măsurilor extrajudiciare, cum ar fi alternativele la trimiterea în judecată și medierea, în cazul copiilor suspectați, acuzați sau declarați vinovați de încălcarea legii penale și, ori de câte ori este posibil, pronunțarea unor sentințe neprivative de libertate în cazul minorilor, cum ar fi probațiunea sau munca în folosul comunității, precum și asigurarea accesului acestor copii la servicii medicale și psihosociale; dezvoltarea serviciilor de reintegrare disponibile în comunitate și informarea copiilor cu privire la acestea;

(e) aplicarea detenției doar în ultimă instanță și pentru o perioadă de timp cât mai scurtă, cu revizuire periodică, în vederea eliberării minorului;

(f) în puținele situații în care se justifică privarea de libertate ca o măsură de ultimă instanță, oferirea unor condiții de detenție care corespund standardelor internaționale, inclusiv în ceea ce privește accesul la educație, activități recreative și servicii medicale.

M. Ratificarea Protocolului opțional privind procedura de comunicare

49. Comitetul recomandă statului parte să ratifice Protocolul opțional privind procedura de comunicare.

N. Ratificarea instrumentelor internaționale privind drepturile omului

50. Pentru a asigura o mai bună respectare a drepturilor copilului, Comitetul recomandă statului parte să aibă în vedere ratificarea Convenției pentru protecția tuturor persoanelor împotriva dispariției forțate și a Convenției internaționale privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora.

O. Cooperarea cu organismele regionale

51. Comitetul recomandă statului parte să continue să coopereze cu Consiliul Europei și cu Uniunea Europeană în vederea aplicării Convenției și a altor instrumente privind drepturile omului, atât pe teritoriul statului parte, cât și în alte state membre ale Consiliului Europei.

IV. Implementare și raportare

A. Monitorizare și diseminare

52. Comitetul recomandă statului parte să ia toate măsurile necesare pentru a asigura implementarea tuturor recomandărilor incluse în aceste observații finale și diseminarea unei versiuni prietenoase pentru copii, inclusiv pentru cei în situații de defavorizare. Comitetul recomandă, de asemenea, ca al șaselea și al șaptelea raport periodic consolidat, răspunsurile în scris la lista de probleme semnalate și recomandările să fie puse la dispoziția publicului larg în limbile vorbite pe teritoriul țării.

B. Mecanismul național de raportare și monitorizare

53. Comitetul recomandă ca statul parte să înființeze o structură guvernamentală permanentă și să se asigure că aceasta are mandatul și resursele umane, tehnice și financiare necesare pentru a coordona, a raporta și a colabora cu mecanismele internaționale și regionale pentru drepturile omului, dar și pentru a coordona și a urmări eficient, la nivel național, procesul de monitorizare și de respectare a obligațiilor ce decurg din Convenție, precum și a recomandărilor și deciziilor formulate de aceste mecanisme. Comitetul subliniază faptul că o astfel de structură ar trebui să beneficieze de sprijin adecvat și permanent din partea personalului propriu și să aibă posibilitatea de a se consulta sistematic cu Avocatul Poporului și cu societatea civilă.

C. Următorul raport

54. Comitetul va stabili și va comunica data la care statul parte va trebui să depună cel de-al optulea și al nouălea raport periodic consolidat în funcție de calendarul de raportare stabilit și după adoptarea unei liste de probleme și întrebări adresate statului parte înainte de raportare, dacă va fi cazul. Rapoartele trebuie să respecte instrucțiunile armonizate ale Comitetului privind raportarea în baza tratatelor internaționale¹⁶ și să nu depășească 21.200 de cuvinte¹⁷. În cazul în care rapoartele transmise depășesc numărul de cuvinte stabilit, statului parte i se va cere să reducă dimensiunea raportului. Dacă statul parte nu reușește să revizuiască și să retransmită raportul, nu se poate asigura traducerea acestuia în vederea examinării sale de către Comitet.

¹⁶ CRC/C/58/Rev.3.

¹⁷ Rezoluția Adunării Generale nr. 68/268, alin. 16.

